

Lokale overheden zijn pioniers bij het toepassen van oplossingen voor klimaatverandering. Aanpassingsacties creëren nieuwe kansen voor het verbeteren van de kwaliteit van leven, het bevorderen van duurzame stadsontwikkeling, het stimuleren van investeringen en innovatie, en het vergroten van de participatie en medewerking van een veelvoud van belanghebbenden. Door een op bestendigheid gerichte aanpak van denken over en investeren in de voorbereiding op klimaatverandering, maken burgemeesters en politieke leiders in de EU hun gemeenten aantrekkelijker, gezonder en veiliger.

Verbintenis van de burgemeester

Wij, Daniël Termont, burgemeester, en Tine Heyse, schepen van Milieu, Klimaat, Energie en Noord-Zuid, **[Naam van de burgemeester (of andere gemachtigde vertegenwoordiger)], [burgemeester (of functiebenaming)]** van Stad Gent **[Naam van de gemeente]**, delen u hierbij mee dat de gemeenteraad **[gemeenteraad (of gelijkwaardig besluitvormingsorgaan)]** tijdens de vergadering van 22 september 2014**[datum]** heeft besloten **om ons [mij/wettige vertegenwoordiger: burgemeester, voorzitter, enz.]** te machtigen om toe te treden tot het initiatief Mayors Adapt, het initiatief van het Burgemeestersconvenant voor de aanpassing aan de klimaatverandering, met volledige kennis van alle hieronder genoemde en in de Verbintenissenverklaring nader omschreven verbintenissen.

Met name verbinden wij ons ertoe een bijdrage te zullen leveren aan de algemene doelstelling van de EU-strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering en aan het creëren van een klimaatbestendig Europa. Dit betekent dat we ons als lokale overheid beter op klimaatverandering zullen voorbereiden en de nodige stappen zullen nemen om beter te kunnen reageren op de gevolgen ervan door:

- **[het ontwikkelen van een omvattende (onafhankelijke) lokale strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering voor onze gemeente] (1) ; en**
- **[het integreren van aanpassing aan de klimaatverandering in onze bestaande plannen.] (2)**

Ongeacht de geselecteerde optie verbinden wij ons ertoe de volgende stapsgewijze aanpak te zullen volgen:

- **beoordelen van potentiële risico's en kwetsbaarheden in verband met klimaatverandering** als basis voor het prioriteren van aanpassingsacties;
- **vaststellen, beoordelen en prioriteren van aanpassingsacties** door het **ontwikkelen en indienen van een lokale aanpassingsstrategie (1) of van de relevante aanpassingsdocumenten (2)**, waaronder het rapport met de resultaten van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse, waarbij duidelijk wordt aangegeven hoe de taakverdeling is en wat de beschikbare middelen zijn en waarin de geplande acties worden geschetst, binnen twee jaar na de formele ondertekening van de *Verbintenissenverklaring*;
- **uitvoeren van lokale aanpassingsacties**;
- **monitoren en regelmatig evalueren van de gemaakte vorderingen**;
- **verslagen indienen**, om de twee jaar, overeenkomstig het kader van het initiatief;
- **bijsturen van de lokale aanpassingsstrategie**, op basis van de monitoring- en evaluatieresultaten.

Wij verklaren dat onze gemeente klaar is voor de uitdaging en bereid is om voldoende middelen en capaciteit te mobiliseren om haar bestendigheid tegen de klimaatverandering te versterken.

Brussel, 16 oktober 2014

Daniël Termont, burgemeester

daniel.termont@gent.be

+32 9 266 50 00

Tine Heyse, schepen van Milieu, Klimaat, Energie en Noord-Zuid

tine.heyse@gent.be

+ 32 9 266 54 44

Stad Gent

Botermarkt 1, 9000 Gent

Volledige Verbintenissenverklaring

OVERWEGENDE dat de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) in haar [vijfde evaluatierapport](#) heeft bevestigd dat het klimaat op aarde nog steeds wordt beïnvloed door menselijke activiteiten;

OVERWEGENDE dat de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Europese Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's in herinnering roepen dat de doelstelling om de stijging van de gemiddelde temperatuur aan het aardoppervlak wereldwijd te beperken tot minder dan 2°C boven het pre-industriële niveau vraagt om urgente en ambitieuze acties van de wereldgemeenschap voor het beperken van de temperatuurstijging, en onderstrepen dat aanpassing daar een noodzakelijke en onvermijdelijke aanvulling op vormt;

OVERWEGENDE dat de Europese Commissie en het Europees Milieuagentschap (EEA) stellen dat klimaatverandering weliswaar niet alle regio's in Europa op dezelfde wijze bedreigt, maar dat zij er allemaal via een mix van geleidelijke veranderingen (zoals een stijging van de gemiddelde temperatuur of veranderingen in de biodiversiteit) en snelle veranderingen (zoals overstromingen) mee te maken zullen krijgen. Zowel de Commissie als het EEA zien klimaatverandering nu als een belangrijk onderdeel van planning voor de toekomst. Het is niet alleen noodzakelijk dat de uitstoot van broeikasgassen wordt verminderd, maar ook dat de samenleving zich aanpast. Gebeurt dat niet, dan zullen de kosten van de schade die in verband wordt gebracht met klimaatverandering, blijven toenemen;

OVERWEGENDE dat de Europese Commissie in haar mededeling [Een EU-strategie voor aanpassing aan klimaatverandering](#) (Europese Commissie, 2013, in het Engels) voorziet in een kader en in mechanismen om de paraatheid van de EU voor de huidige en toekomstige gevolgen van klimaatverandering op een hoger niveau te brengen, en de aanpassing aan de klimaatverandering opneemt in het kader van het Burgemeestersconvenant (2013/2014). De Commissie zal op basis van het model van het initiatief van het Burgemeestersconvenant de aanpassing in steden ondersteunen, met name door het initiatief Mayors Adapt te lanceren, in het kader waarvan steden zich op vrijwillige basis kunnen verbinden tot het vaststellen van lokale aanpassingsstrategieën en het uitvoeren van lokale bewustmakingsactiviteiten (Actie 3).

ERKENNEN WIJ, BURGEMEESTERS, HETGEEN VOLGT:

Hoewel al maatregelen voor emissiereductie worden genomen, zijn steden en gemeenten, in alle sociaaleconomische situaties en op alle geografische locaties, nog steeds kwetsbaar voor de diverse gevolgen van klimaatverandering, variërend van extreem weer, zoals hittegolven, stormen, overstromingen en droogteperioden, tot langetermijnveranderingen, zoals economische schade en gezondheidsproblemen.

Lokale overheden zijn belangrijke drijvende krachten achter aanpassingsmaatregelen om de algehele klimaatbestendigheid van lokale gebieden te vergroten op terreinen die onder hun bevoegdheid vallen, zoals het milieu, ruimtelijke ordening, volksgezondheid, civiele bescherming, risicobeheer, energie- en watervoorziening. Er bestaan al veel initiatieven in die richting.

Aanpassingsacties creëren nieuwe kansen voor het verbeteren van de kwaliteit van leven van onze burgers, het bevorderen van duurzame stadsontwikkeling, het stimuleren van investeringen en innovatie, en het vergroten van de participatie en medewerking van een veelvoud van belanghebbenden, en dienen daarom in de processen van stadsplanning en -ontwikkeling te worden geïntegreerd.

Het beperken van de uitstoot van broeikasgassen en het aanpassen van infrastructuur en beleid aan de gevolgen van klimaatverandering, zijn beide van cruciaal belang voor het creëren van duurzamere gemeenten. Het initiatief van het Burgemeestersconvenant biedt lokale overheden een veelbelovend kader om actie te ondernemen en netwerken te vormen, waarbinnen lokale maatregelen voor de beperking van klimaatverandering (mitigatie) en voor de aanpassing aan de klimaatverandering op een geïntegreerde wijze kunnen worden beschouwd.

VERPLICHTEN WIJ, BURGEMEESTERS, ONS ERTOE:

een bijdrage te leveren aan de algemene doelstelling van de EU-strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering en aan het creëren van een klimaatbestendig Europa. Dit betekent dat we ons beter op klimaatverandering zullen voorbereiden en de nodige stappen zullen nemen om beter te kunnen reageren op de gevolgen daarvan door:

- het ontwikkelen van een omvattende lokale strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering voor onze gemeente (1); **en/of**¹
- het integreren van aanpassing aan de klimaatverandering in onze bestaande plannen (2).

¹ De deelnemende gemeenten wordt voldoende vrijheid geboden om zelf te bepalen hoe zij aanpassing aan de klimaatverandering het beste in het lokale beleid en de lokale activiteiten kunnen integreren. Selecteer de gewenste optie(s) en verwijder de niet-geselecteerde (voor zover van toepassing) in het formulier "Verbintenis van de burgemeester" (1ste pagina).

Ongeacht de geselecteerde optie verbinden wij ons ertoe om

1. Starten: verzekeren van de nodige steun en organiseren van het beheer.	✓ i Een lokale aanpassingsstrategie (1) of de relevante aanpassingsdocumenten (2), waaronder het rapport met de resultaten van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse, waarbij duidelijk wordt aangegeven hoe de taakverdeling is en wat de beschikbare middelen zijn en waarin de geplande acties worden geschetst, <u>binnen twee jaar</u> na de formele ondertekening van de Verbintenissenverklaring
2. Beoordelen van potentiële risico's en kwetsbaarheden als basis voor het prioriteren van aanpassingsacties.	
3. Vaststellen van aanpassingsopties.	
4. Beoordelen van aanpassingsopties.	
5. Uitvoeren van aanpassingsopties.	✓ Een voortgangsverslag, <u>om de twee jaar</u> , overeenkomstig het kader van het initiatief (zie de voorgestelde checklist voor zelfevaluatie in de bijlage).
6. Monitoren en regelmatig evalueren van de gemaakte vorderingen en bijsturen van de lokale aanpassingsstrategie, op basis van de resultaten.	

Indien bovengenoemde stukken niet worden ingediend, aanvaarden wij na voorafgaande schriftelijke kennisgeving door het secretariaat van *Mayors Adapt* te worden geschorst voor het initiatief.

WIJ, BURGEMEESTERS, ZIJN VAN MENING DAT ER VOOR DE AANPASSING AAN DE KLIMAATVERANDERING BEHOEFTE IS

AAN:

Krachtig politiek leiderschap

Om het succes en de duurzaamheid van de klimaatagenda te waarborgen, is het van essentieel belang dat op het hoogste politieke niveau voldoende bevoegdheden en ondersteuning worden gegarandeerd.

Langetermijndoelstellingen

Voor aanpassing aan de klimaatverandering is het nodig dat langetermijndoelen worden gesteld, die verder moeten reiken dan het einde van een zittingsperiode of een politiek mandaat.

Coördinatie van klimaatbeleid

Voor aanpassing aan de effecten van de klimaatverandering is gecoördineerde actie nodig waarbij mitigatie- en aanpassingsmaatregelen op elkaar worden afgestemd. Mitigatiemaatregelen moeten hand in hand gaan met aanpassingsmaatregelen en elkaar zo mogelijk versterken. Deze gecoördineerde aanpak is essentieel om op lokaal niveau effectieve aanpassingsacties op gang te brengen.

Multisectorale integratie van aanpassing aan de klimaatverandering in plannen en beleid

Gezien het horizontale karakter van aanpassing aan de klimaatverandering is hiervoor een holistische, sectoroverschrijdende en interdisciplinaire aanpak vereist. Lokale overheden kunnen bijvoorbeeld zowel voor bestaande gebouwen en nieuwbouw als voor transport- en energie-infrastructuur normen voor klimaatbestendigheid vaststellen, bevorderen dat in lokale ruimtelijke-orderingsplannen groene en blauwe zones worden opgenomen, plannen voor hoogwaterbescherming en bescherming tegen hittegolven verbeteren enz.

De integratie en de mainstreaming van aanpassing aan de klimaatverandering in beleid en beleidsplannen van lokale overheden maakt het gemakkelijker om technische problemen op te lossen en om politieke steun te verwerven. Bovendien worden zo alle relevante diensten bij de aanpassing betrokken, waardoor horizontale en verticale beleidsintegratie wordt bevorderd. Een goede coördinatie tussen de verschillende diensten van lokale en hogere overheden is een effectief middel voor het bundelen van middelen en expertise en creëert tegelijkertijd pleitbezorgers voor de aanpassing aan de klimaatverandering.

Intensieve samenwerking van tal van belanghebbenden

Aanpassing aan de klimaatverandering vraagt om actie en samenwerking van de samenleving als geheel:

- de burgers – voor bewustmaking (bv. over de mogelijke schade door overstromingen, hittegolven, enz.), ter bevordering van aanpassingen in het gedrag en om ervoor te zorgen dat de risico's en onzekerheden bij klimaatverandering goed begrepen worden;
- de academische wereld en de onderzoeksinstituten – voor het ontwikkelen en verbeteren van de kennisbasis (bv. het maken van voorspellingen van klimaatverandering ten behoeve van lokale besluitvorming);
- de beroepsbeoefenaren (bv. planologen, woningbouwverenigingen, diensten voor rampenpreventie en gezondheidsdiensten) – voor het ontwikkelen en toepassen van kennis die leidt tot concrete en effectieve acties en een grotere bewustwording van burgers;
- de particuliere sector – voor het verkennen van geschikte technologieën, instrumenten en financieringsmechanismen die lokale uitdagingen op het terrein van klimaatbestendigheid het hoofd kunnen bieden en die kunnen zorgen voor economische groei en banen.

Voor een succesvolle aanpassing aan de klimaatverandering is het essentieel dat alle relevante belanghebbenden erbij betrokken worden, dat uitdagingen en kansen gecommuniceerd worden en dat deelname gemakkelijk wordt gemaakt.

Multi-level governance

Voor de integratie van aanpassingskwesties in relevant beleid en in relevante programma's en strategieën (bv. rampenbestrijdingsplannen) is het ook van belang dat de aanpassingskaders op

alle bestuursniveaus (Europees, nationaal en regionaal) consistent zijn. Nationale overheden kunnen een algemeen kader voor klimaatbeleid vaststellen of een bestaand kader versterken. Daarnaast wordt ook de belangrijke rol van regionale en provinciale overheden en van netwerken en verenigingen als promotors en multiplierorganisaties erkend.

Onmiddellijke actie om te profiteren van de kansen die aanpassing biedt ('no-regret'-aanpak)

Aanpassing aan de klimaatverandering biedt kansen voor het ontwikkelen van nieuwe banen, het bevorderen van innovatie en het aantrekkelijker maken van gemeenten. Het ontwikkelen van de noodzakelijke beleidsinstrumenten en het integreren van oplossingen voor aanpassing aan de klimaatverandering in concrete maatregelen (bijvoorbeeld voor het verbeteren van de kwaliteit van onze leefomgeving of voor het verminderen van ons energieverbruik) zal leiden tot een duurzamere toekomst waarin mens, economie en milieu klimaatbestendiger zullen zijn.

Zachte, goedkope en 'no-regret'-acties kunnen als eerste stap dienen. Die acties zouden flexibel genoeg moeten zijn zodat gaandeweg nieuwe kennis kan worden geïntegreerd en deze aan veranderende omstandigheden kunnen worden aangepast. De aanpassing zal daardoor op tijd en tegen lagere kosten kunnen gebeuren.

Financiële middelen in kaart brengen en mobiliseren

Aanpassingsmaatregelen moeten niet als een kostenpost worden gezien, maar als een investering in de langetermijnleefbaarheid van gemeenten. Wanneer nu in klimaatbestendigheid wordt geïnvesteerd, zullen de kosten lager uitvallen dan wanneer die investeringen worden uitgesteld en pas op een later tijdstip actie wordt ondernomen.

Om langetermijninvesteringen mogelijk te maken, zijn innovatieve financieringsmechanismen nodig die speciaal zijn afgestemd op steden en die flexibel genoeg zijn voor de financiering en de ondersteuning van geïntegreerde aanpassingsacties. Via publiek-private partnerschappen of via een verzekering tegen klimaatrisico's zou kapitaal kunnen worden aangetrokken. Daarnaast worden door de Europese Commissie specifieke financiële fondsen en programma's (bv. Cohesiebeleid, Life enz.) ontwikkeld of aangepast om lokale overheden te ondersteunen bij het nakomen van hun verbintenissen en het ontwikkelen van klimaatacties.

Regelmatige monitoring van de gemaakte vorderingen

Het monitoren en het evalueren van resultaten is belangrijk voor vervolgmaatregelen en voor het ontwikkelen van toekomstige acties. De lokale overheden dienen derhalve duidelijke monitoring- en evaluatiemechanismen voor te stellen (in het voorstel moet bijvoorbeeld worden beschreven hoe gegevens over risico's en kwetsbaarheden up-to-date worden gehouden, hoe de voortgang van aanpassingsacties wordt beoordeeld en hoe feedback wordt vergaard van de mensen in het veld).

WIJ, BURGEMEESTERS, NODIGEN EUROPESE INSTELLINGEN EN NATIONALE OVERHEDEN UIT TOT:

Het opstellen van coherente samenwerkingsregelingen en het consolideren van beleidskaders waarmee de ontwikkeling en uitvoering van lokale aanpassingsstrategieën wordt ondersteund.

Het voeren van onderhandelingen met financiële actoren, het toegankelijk maken van financiële middelen en/of het verschaffen van rechtstreekse toegang tot financieringsmechanismen om ons te helpen met het nakomen van onze formele aanpassingsverbintenissen.

Het beschikbaar maken van voldoende technische steun om ons aanpassingsvermogen aan de klimaatverandering te vergroten.

Het erkennen van het belang van acties en resultaten van lokale overheden door deze acties en resultaten via officiële communicatiekanalen zichtbaar te maken voor het publiek.

Het erkennen en ondersteunen van de rol van lokale overheden in het verbeteren van de klimaatbestendigheid van onze gebieden.

WIJ, BURGEMEESTERS, MOEDIGEN ANDERE LOKALE OVERHEDEN AAN OM:

Zich aan te sluiten bij dit initiatief en hun bijdragen te formaliseren.

Deel te nemen aan activiteiten gericht op kennisuitwisseling en capaciteitsopbouw die in het kader van dit initiatief worden voorgesteld.

BIJLAGE – Mayors Adapt - Verslagleggingskader

De ondertekenaars van *Mayors Adapt* wordt verzocht om aan de hand van een eenvoudige online-vragenlijst verslag te doen van de gemaakte vorderingen. De vragen, die rechtstreeks afkomstig zijn uit onderstaande checklist voor zelfevaluatie, zijn te vinden bij het informatieblad voor de betreffende gemeente. De checklist is gebaseerd op de leidende beginselen die in de *Verbindenissenverklaring* zijn geformuleerd. De lijst wordt voorgesteld als basis voor de verslaglegging. De belangrijkste resultaten worden op de website van *Mayors Adapt* gepubliceerd.

Krachtig politiek leiderschap	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Concrete aanpassingsverbintenissen die goed in de lokale beleidsagenda zijn geïntegreerd ✓ Er is een ondersteunende politieke omgeving gecreëerd
Langetermijndoelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Er zijn heldere prioriteiten vastgesteld en er is een duidelijke langetermijnvisie
Coördinatie van klimaatbeleid	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gecoördineerde actie van mitigatie- en aanpassingsmaatregelen
Multisectorale integratie van aanpassing in plannen en beleid	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lokale risico's en kwetsbaarheden zijn uitgebreid geïnventariseerd ✓ Er zijn specifieke aanpassingsacties vastgesteld en geprioriteerd (waarbij rekening is gehouden met synergieën en mogelijke conflicten met bijvoorbeeld mitigatie-, milieu- of rampenbestrijdingsbeleid)
Intensieve samenwerking van tal van belanghebbenden	<ul style="list-style-type: none"> ✓ De dialoog, de samenwerking en de partnerschappen met belanghebbenden zijn opgezet (bv. regelmatige vergaderingen, informatiebijeenkomsten, voorlichtingscampagnes, opleiding)
Multi-level governance	<ul style="list-style-type: none"> ✓ De organisatie en de interdepartementale coördinatie zijn geregeld (d.w.z. de taakverdeling tussen de diensten en de bijdrage die van elke dienst wordt verwacht, zijn duidelijk vastgelegd)
Onmiddellijke actie om te profiteren van de kansen die aanpassing biedt ('no-regret'-aanpak)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ De voor een effectieve uitvoering noodzakelijke instrumenten zijn vastgesteld (bv. mainstreaming van aanpassing via bestaand beleid en bestaande maatregelen, en via ontwikkeling van nieuw beleid) en er zijn afspraken gemaakt met de belanghebbenden die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering
Financiële middelen in kaart brengen en mobiliseren	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Er zijn concrete financiële middelen aan de aanpassingsacties toegewezen
Regelmatige monitoring van de gemaakte vorderingen	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Er zijn monitoringmechanismen beschikbaar om op gezette tijden de stand van zaken te beoordelen, en toekomstige acties vast te stellen (bijvoorbeeld monitoringvoorschriften afgestemd op de aanpassingsacties; kernindicatoren vastgesteld voor gevolgen, kwetsbaarheden en aanpassing; inschakeling van belanghebbenden; vaststelling van een frequentie voor monitoring)

Opmerking:

Deze lijst is voornamelijk indicatief. De beschreven onderdelen hoeven door de ondertekenaars niet allemaal meteen in het eerste voortgangsverslag te worden behandeld.

Aanvullende steun voor de ondertekenaars van *Mayors Adapt*:

Op de website van Mayors Adapt bevindt zich een handleiding ("Technical Meta-Guidance Document") die ondertekenaars helpt bij het ontwikkelen en uitvoeren van aanpassingsacties. De handleiding bevat onder meer een lijst van te behandelen sectoren en een catalogus van goede praktijken.